

Секція: Фінанси, гроші та страхування

Андрєва Х. Л.

студентка Хмельницького національного університету

Диха М. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства і підприємництва
Хмельницького національного університету
м. Хмельницький, Україна*

РОЗВИТОК ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

Перед багатьма українськими підприємствами виникає серйозна проблема пошуку варіантів фінансування розвитку виробництва, придбання сучасного устаткування й впровадження новітніх технологій. У ситуації, коли власних фінансових ресурсів недостатньо, вартість банківських кредитів є надвисокою і можливості одержання кредитів обмежені, лізинг є одним із найбільш доступних і ефективних способів фінансування розвитку бізнесу.

Лізинг як форма інвестування дає можливість розвиватися малим, середнім і великим підприємствам, які потрапили у скрутне фінансове становище. Проте успіх лізингових відносин та й взагалі лізингового бізнесу в будь-якій галузі багато в чому залежить і від правильного розуміння його змісту, притаманних йому специфічних особливостей, їх адекватного відображення в методичних рекомендаціях та практичних рішеннях, використання переваг та врахування недоліків.

Перевагами лізингу є:

– інвестування у формі майна на відміну від грошового кредиту знижує ризик неповернення коштів, так як за лізингодавцем зберігаються права власності на передане майно;

– лізинг передбачає 100 % кредитування і не вимагає негайного початку сплати платежів, що дозволяє без різкого фінансового напруження купувати коштовне майно, оновлювати виробничі фонди;

– лізингові платежі відносяться на собівартість продукції в повному обсязі, що знижує оподатковуваний прибуток;

– комерційні банки, що займаються лізинговими операціями мають всі переваги, властиві лізингу: мінімізацію кредитних та інших ризиків, залучення додаткової кількості фінансово-забезпечених клієнтів, підвищення своєї конкурентоспроможності на ринку та й взагалі вигідне вкладення коштів. В Україні були створені лізингові компанії «Укресимлізинг» та «Аваль-лізинг», які, перебуваючи у структурі банку, можуть залучати пільгові кредити для розширення своєї діяльності;

– лізинг як активна форма кредитування посилює конкуренцію між банками та лізинговими компаніями, знижує вплив на позичковий відсоток, що стимулює приплив капіталів у виробничу сферу;

– лізинг надає користувачам ряд переваг, зокрема таких: уникнення залучення кредитів для придбання техніки; використання зекономлених за рахунок лізингу коштів на інші цілі; прискорене освоєння взятої в лізинг техніки за допомогою спеціалістів лізингодавця, забезпечення її налагодження та сервісного обслуговування; скорочення термінів виробництва продукції за рахунок придбання нової техніки.

Проте є і недоліки лізингу до яких варто віднести такі: учасників лізингової угоди більше, ніж при купівлі майна за рахунок позики, лізингові операції мають більш складну організацію; підготовка фінансової лізингової угоди може потребувати більше часу, ніж підготовка контракту на купівлю; процедура укладання угоди лізингу потребує обліку у Національній комісії з регулювання ринків фінансових послуг. У разі виникнення необхідності модернізувати обладнання через вплив науково-технічного прогресу і моральне старіння об'єктів лізингу це не може бути здійснено до завершення лізингової угоди. Крім того, лізингові операції мають специфічні ризики, основними з

яких є: ризик постачальника; фінансовий ризик; ризик шахрайства; ризик, пов'язаний з залишковою вартістю об'єкта лізингу.

Основними чинниками, що стримують розвиток лізингу в Україні, є: нестабільна макроекономічна ситуація і недостатня увага держави до проблем реального сектора економіки; висока вартість лізингових послуг внаслідок обмеженості доступу лізингодавців до дешевих фінансових ресурсів; низька кредитоспроможність потенційних лізингодержувачів; низький рівень якості вітчизняної техніки та орієнтація високорентабельних підприємств на закупівлю імпоротної техніки й обладнання тощо. Проте дана сфера має значні перспективи щодо розвитку, який можливий за умови створення сприятливого економічного та правового середовища в країні.

Більш стрімкому розвитку лізингових послуг в Україні може сприяти використання зарубіжного досвіду. Лізинг посідає важливе місце в економіці багатьох країн і є ознакою їхнього прогресивного розвитку. На багатьох розвинених ринках, таких як США, лізинг є найбільшим джерелом зовнішнього фінансування, за допомогою якого здійснюється купівля близько 50 % техніки. У країнах Чехії, Естонії, Угорщини оновлення основних фондів підприємства на 30–40 % відбувається за рахунок лізингу. В розвинених країнах розвиток лізингу стимулюється за рахунок зниження податкових платежів, що позитивно впливає на зменшення розмірів плати за оренду засобів праці порівняно зі ставками за банківськими кредитами.

За даними Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» [1] починаючи з 2009 року спостерігається суттєве збільшення продажів лізингових послуг. Обсяг продажів лізингу по роках становили: у 2009 році – 2,47 млрд. грн. (пік падіння в період кризи), у 2010 році – 4,97 млрд. грн., у 2011 році – 11,33 млрд. грн.. У 2012 році укладено договорів лізингу загальною вартістю 14,71 млрд. грн., що на 29,83 % вище аналогічного показника 2011 року. Автотранспорт продовжує займати найбільшу частку серед об'єктів лізингу, і цей показник складає близько 60 %. Якщо раніше обсяг продажів легкових автомобілів в лізинг складав не більше 2–3 %, то у 2012 році цей показник досяг 6,5 %, а сам

автопарк лізингових компаній за 2012 рік виріс більше ніж на 34 % і перевищив за кількістю 27 тисяч автомобілів.

У кількісному вираженні обсяг діючих договорів на кінець 2012 року становив 22010 угод, що на 2729 угод більше, ніж на кінець аналогічного періоду 2011 року. Основними джерелами фінансування лізингових операцій в 2012 році були позичкові кошти, в тому числі банківські кредити (близько 90 %), при цьому їх питома вага значно збільшилася у порівнянні з минулим роком, а питома вага власних коштів лізингових компаній у порівнянні з минулим роком зменшилася до рівня близько 10 %.

У 2013 році відповідно до заявлених показників росту обсягів продаж найбільшими лізинговими компаніями очікується збільшення не менше, ніж на 15 %. Зокрема, продовжується розвиток спільних програм з виробниками, як в транспортній галузі, так і в інших напрямках. Зусилля партнерів направляються на спрощення процедур і збільшення швидкості отримання техніки в користування. Наприклад, формування принципу «єдиного вікна», при якому клієнт буде оформляти всі заявки, договори і отримувати техніку безпосередньо у дилера.

Отже, в Україні збільшуються обсяги реалізації лізингових послуг. Лізинг став ефективним фінансовим інструментом тих компаній, які активно розвиваються на внутрішньому ринку, завойовуючи його частку й зміцнюючи свої конкурентні позиції шляхом відновлення виробництва, впровадження новітніх технологій, використання високотехнологічного устаткування. Крім того, в останні роки значно зріс і професійний рівень фінансового та технічного керівництва суб'єктів підприємницької діяльності. Позначилися й істотні позитивні зміни в законодавстві, що регулює лізингову діяльність в Україні.

Проте, не зважаючи на зростання частки лізингу в капітальних інвестиціях в економіку України (за даними Державної служби статистики і Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» частка частки лізингу в капітальних інвестиціях виросла за останні 5 років з 1,5% до 8% [1, 2]) ситуація із станом

основних фондів в Україні критична (ступінь зносу основних фондів складає 75 % [2]).

З метою активізації розвитку лізингу в Україні доцільно провести комплекс заходів, який передбачатиме: створення сприятливих економічно-правових умов для суб'єктів лізингової діяльності, розвиток механізму сублізингу, удосконалення системи оподаткування, кредитування, амортизації; розширення структур лізингу, урізноманітнення джерел фінансування лізингу, в тому числі за рахунок приватного капіталу; зниження вартості кредитних ресурсів для забезпечення ефективності лізингових операцій; розвиток системи гарантій, щоб уникнути будь-якої застави при лізингу; зниження вартості нотаріальних послуг з оформлення договорів лізингу з метою послаблення фінансового навантаження на учасників лізингової угоди; надання податкових пільг щодо операцій з міжнародного лізингу для ввезення на територію України високотехнологічного устаткування; створення лізингових центрів, які б спеціалізувалися на обслуговуванні малих підприємств; організацію при обласних лізингових центрах відділів з формування бази даних про попит та пропозицію на обладнання й устаткування; розроблення державної програми підтримки лізингу, яка б передбачала залучення банківського сектору до розвитку лізингових послуг та ін.

Література:

1. Статистика // Українське об'єднання лізингодавців. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leasing.org.ua>
2. Статистична інформація // Офіційний сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>